

HAMLET İSAXANLI: DÖVLƏT ALİ MƏKTƏBLƏRİNİN BƏZİLƏRİ BAĞLANACAQ, BƏZİLƏRİ BİRLƏŞƏCƏK

TELEQRAF
İnformasiya Agentliyi

Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri, Prof.Akad. Hamlet İSaxanlı universitetin 35 illik yubileyi ərəfəsində Teleqraf İnformasiya Agentliyinin suallarını cavablandırır.

- Gəncədə “Bu da bir həyatdır” kitabınızın təqdimatını keçirdiniz. Həyatınıza dair hansı yaşantıları yazmaqda çətinlik çəkmisiniz? Yaxud heç yazmamısınız?

- Bu kitabların çoxu həyatımla bağlı deyil. Çünki yazdığım ya elmi, ya bədii kitab olur. Həyatla bağlı məqalələrim də var. Bu yaxınlarda isə romanım çıxacaq. Yazdıklarım arasında həyatıma dair xatirələr də var, amma bu əsas məqsəd deyil. Daha çox elmi və bədii, bəzən də publisistik yazılar yazıram. Həyatımı yazan insan seçim edib, nələri yazmaq istəyirsə, onları yazır, bu halda niyə çətinlik çəkməlidir ki?!

- Sizin kimi çoxşaxəli fəaliyyəti olan birinin necə bir ailədə böyüdüyü də maraqlıdır. Necə bir ailədə böyümüsünüz?

- Atam riyaziyyat müəllimi olub. Ailəmiz sovet dövründə repressiyaya məruz qalıb. Atamın atası kollektivləşmə dövründə öldürülüb. Nənəmi öz dörd kiçik uşağı ilə Qazaxıstana, Qırğızıstana sürgün ediblər. Beləliklə, həm müəllim ailəsində böyümüşəm, həm də belə deyək, hökumətlə yola getməyən bir ailənin uşağı olmuşam. Uşaq yaşlarımdan oxumağa yönəldilmişəm. Mən də əziyyət çəkmədən, özüm həzz ala-ala oxumuşam. Orta məktəbdə həm riyaziyyatı, təbiət elmlərini, həm də humanitar, sosial elmləri, ədəbiyyatı, tarixi, coğrafiyanı sevirdim.

Uşaqlığım Gürcüstanda, Qarayazı rayonunun Kosalı kəndində keçib. Orada keçən həyatla bağlı "Ziyarət" adlı bir poema yazmışam. Azərbaycan məktəbində oxumuşam, yaxşı məktəb idi, qızıl medalla bitirdim. Təbii ki, bu nailiyyətdə ailəmlə yanaşı müəllimlərimizin də təsiri çox olub.

Atam riyaziyyatı çox yaxşı bilirdi və sevirdi. Yuxarı siniflərdə Yasin Piriyev çox yaxşı riyaziyyat müəllimimiz idi. Hətta bazar günləri məktəbə çağırırdı, riyaziyyatdan çətin məsələləri birlikdə çalışırdıq. Riyaziyyata sevgi bir tərəfdən atamdan, bir tərəfdən o müəllimdən gəlib. Daha sonra Bakı Dövlət Universitetinin Riyaziyyat fakültəsinə daxil oldum. Orada da görkəmli alimlərimizdən dərslər aldım. Aspirantura üçün Moskva Dövlət Universitetinə getdim, çox məşhur şəxslər mənə dərslər dedilər. Daha sonra dünyanı gəzdim... Xoşbəxt adamam ki, həmkarlarım, müəllimlərim istedadlı, hörmətli insanlar olublar.

- Siz dörd qız atasısınız. Azərbaycanda valideynlər övladlarının ixtisas seçiminə, eləcə də həyatına çox müdaxilə və təsir edirlər. Maraqlıdır ki, siz necə?

- Valideyn istəyir ki, övladı yaxşı böyüsün. Onun üçün əlindən gələni etməyə hazırdır. Amma baxır necə edir, əlindən nə gəlir, düzgünmü fikirləşir? O demək deyil ki, valideyndirsə, onun düşündüyünün hamısı doğrudur, elə olmaya da bilər.

Uşaqların gələcəyini müəyyən edəndə onların xüsusiyyətlərini, arzularını nəzərə almalısın. Mən həmişə övladlarıma dünyanı başa salmağa çalışmışam. Onlarla elmin bir çox sahəsi ilə bağlı söhbət eləmişəm. Qızlarım da öz seçimlərini əsasən özləri ediblər.

Mənə görə, gənclər ailə quranda seçim öz ixtiyarlarında olmalıdır. Elə şey ola bilər ki, valideyn müəyyən mənfi tərəflər görsün, bəlkə gənc mənfi tərəfləri görmür. Onda ona deyirsən ki, buna fikir ver, orada nəşə yaxşı görünür, sanki, orada bir təhlükə var. Valideyn uşağı elə hazırlamalıdır ki, o səhv qərar verməsin. Həyat mürəkkəbdir. Düzgün qərar qəbul etməkdə çətinlik çəkmək mümkündür. Bu işlər zorla “oğlandır, filankəsi al, qızıdır filankəsə ver” demək olmaz. Nəticəsi peşmançılıq olur.

Hamlet İsaخانlı, Şəbnəm Zahir

- Uzun illər ali təhsil verən bir müəssisədə aparıcı şəxssiniz. Sizcə, Bolonya sistemi Azərbaycanda özünü doğrultdu mu?

- Sovet İttifaqının təhsil sistemi dünyanın yaxşı təhsil sistemlərindən biri idi. Xüsusən də orta məktəb çox güclü idi. Bunu amerikalılar da, ingilislər də dəfələrlə etiraf ediblər ki, o dövrdə sovetlərin irəlində olma səbəblərindən biri məhz güclü orta məktəb sisteminin mövcudluğu olub. Amma sonra islahat aparılmadı, hər şey köhnəldi, yenilənmədi. Dünya dəyişdi, proqramlar dəyişdi, amma düşüncə dəyişmədi. Sovet təhsil sistemində böhran əmələ gəldi. İqtisadiyyatında və siyasi sistemində olduğu

kimi...

Kiçik ölkələrin özünəməxsus təhsil sistemi olmur. Dünyaya baxırsan, harada aparıcı təhsil sistemi varsa, ona uyğunlaşırsan. Azərbaycan da fikirləşdi ki, hara uyğunlaşsa daha yaxşıdır? Avropada tətbiq olunan Bolonya sistemi çox çevik və yaxşı sistemdir. Sovet vaxtı bir imtahandan kəsildə sənə vaxt verilirdi: bir-iki dəfə imtahan verə bilməyəndə ali məktəbdən çıxarırdılar, tələbə o biri fənlərdən çox yaxşı oxusa da. Amma Bolonya sistemində belədir ki, imtahanları verdin, onlarla irəlilə, verə bilmədiklərinə təkrar oxu və imtahan ver. Kredit sistemi tələbənin səviyyəsini, nəyi bilməli olduğunu ölçür. Ona görə başqa universitetdə təhsil almaq istədikdə, buradan çıxıb ora rahat daxil olursan. Bu sistemi biz ilk dəfə Xəzər Universitetində tətbiq etdik.

Kredit sistemi Avropaya Amerikadan gəlib. Mən o vaxtlar Amerikanı çox araşdırırdım. Azərbaycan 2005-ci ildə bu sistemə qoşuldu. Bu sistemin nə və necə olduğu barədə avropalılar və bizim təhsil rəhbərləri qarşısında məruzə etdim. O zamankı təhsil naziri Misir Mərdanov ilə birgə Norveçə getdik, orada sənəd imzalandı, Azərbaycan da bu sistemə qoşuldu. Bu sistemə qoşulmaq inqilabi bir hadisə deyildi, sadəcə yeni bir nizama qoşulduq və Avropa ilə bir dildə danışmağa imkan yarandı.

- Hesab edilir ki, bu sistem Azərbaycanda olduğu kimi tətbiq olunmadı. Avropada tələbənin qaib limiti anlayışı yoxdur, bizdə isə tələbə dərslə gəlmək məcburiyyətindədir.

- Səhv fikirdir. Bolonya sistemi çevik və geniş əhatəli təhsil modelidir. Qaib limiti dediyiniz texniki məsələdir. Bu, universitetlərdən asılıdır. Bir ölkədə bir universitet bütün dərslərdə iştirakın məcburi olduğunu bildirir, digəri 20 faiz davamiyyət buraxmağa icazə verir, başqa biri 30 faiz deyir, bir başqası isə sadəcə imtahana gəlməyi kifayət hesab edir.

Burada müxtəlif yanaşmalar var. Yaxşı universitetlərdə bu problem heç yaranmır. Ora gedən tələbə heç vaxt dərslərdən qalmır. Çünki güclü universitetə qəbul olub, orada güclü alimlər dərslə deyir.

Dərslə gəlməmək iki səbəbdən yaranır - ya maraq, həvəs yoxdur, ya da dərslə zəifdir. Tələbə düşünür ki, mən ora gedib bir şey götürmürəm, əlbəttə, bu, universitetin ayıbıdır.

- Həyatımızın az qala hər sahəsinə xitab edən süni intellektin tətbiqi sizi qorxudurmu?

- Xeyr. Niyə qorxutmalıdır ki? Süni intellekti insan yaradıb. İnsan həmişə elə şeylər yaradıb ki, ona kömək etsin. Bizə bəzi məlumatlar, hesablamalar üçün bəlkə də aylarla vaxt lazım olur. Kompüterlər, süni intellekt isə insanın bunun üçün sərf etdiyi uzun vaxt əvəzinə işi bir dəqiqəyə görür.

Mən Çində otəldə telefonumu itirmişdim, məlumat verdim. Bir az sonra zəng etdilər ki, telefonu tapıb göndəririk. Zəng çalındı, qapını açdım ki, robotdur. "Buyur" deyib telefonu verdi. İnsanın həyatını çox rahatlaşdırır, nəticədə insan gücünü, enerjisini daha başqa məşğuliyyətlərə sərf etmək istəyir.

Süni intellekt "İnsanı əvəz edəcək" sözləri boşdur. O, insanı tam əvəzləyə bilməz, amma insanın bir sıra sahələrdə gördüyü işi daha yaxşı görəcək.

- Həmişə Xəzər Universitetində rektor vəzifəsinə təyinat fərqli formatda olub. Hazırda isə qohumunuz rektor vəzifəsini icra edir. İşindən razısınızmı?

- 2010-cu ildə mən rektorluqdan gedəndən sonra rektorlar hamısı xaricilər olub. İki Amerikadan, üçüncüsü Yeni Zelandiyadan gəlib. Hazırkı rektor isə bizim öz məzunumuzdur. Finlandiyada doktorluq dərəcəsi alıb. Universitetdə uzun müddət idarəetmə sistemində işləyib. O, universitetin daxili quruluşunu, problemlərini, iş dünyası ilə əlaqələrini və xarici əlaqələrini çox yaxşı bilir və təcrübəsi var, hazırda çox yaxşı işləyir. Düşünürəm ki, əvvəlki rektorların hamısından daha məqsədəuyğun,

enerjili iş görür.

Bu gün komandası ilə Şanxaya gedir, mən getmirəm. Mən deyirəm ki, qoy onlar getsin, danışıqlar aparsınlar, yeni əlaqələr qursunlar. Təbii ki, mən də məsləhət verirəm. Yaşlı adam təcrübəlidir, çox şeyi bilir deyə vəzifədə yapışıb qalmamalıdır. Yeni nəslə yetişdirmək lazımdır. Yeni nəsil təkcə alim yetişdirməklə olmur, həm də idarəçi yetişdirmək lazımdır.

Get-gedə universitet böyüyür. İlk dəfə 19 tələbə qəbul olunmuşdu, artıq 5 mini keçib, tələbələrin sayı artır. Bir sıra dövlət universitetlərindən də böyüyük. Böyüdükcə yeni məsələlər yaranır, idarədən bunları nəzərə almalı, həll etməli olur.

- Hamlet müəllim, İdrak liseyində baş verənlər orta təhsil müəssisələrində hansı problemlərdən xəbər verir?

- Dünya çox dəyişir, insanlar, təşkilatlar heç o sürətlə dəyişməzlər. Dünya dəyişəndə onun dəyərləri də dəyişir. İnsanlar bu dəyişkənliyə uyğunlaşmadıqda ziddiyyət əmələ gəlir, onunla yaşadığı mühit arasında fərq yaranır.

Əvvəllər təhsil sistemində müəllimin idarəetmədə çox böyük rolu var idi. Müəllim uşağın öyrənməsi üçün doğru bildiyi bütün vasitələrdən istifadə edirdi. Lazım gələndə qışqırırdı, uşağa müəyyən dərəcədə cəza verirdi. Ailə də eyni cür fikirləşirdi, "Əti sənin, sümüyü mənim, əsas odur ki, yetişsin, adam olsun". İndi ailə də o yanaşmanı öyrədir ki, övladına söz demək olmaz.

Cəmiyyətin dəyişməsi ilə uşağın kimliyi, nəyi doğru sayması və münasibətlər də dəyişir. Əvvəllər "məktəbdə güllə atılıb" deyiləndə, Amerika yada düşürdü. Çünki orada hamının əlində silah var, silah varsa ya qorumaq və ya qorxutmaq üçündür. Silah varsa bir gün atılacaq. Bizim cəmiyyətdə belə olmayıb, silah əsgərdə, polisində olub.

- Azərbaycanda 1990-cı illərdə xeyli sayda özəl ali təhsil müəssisələri var idi. Onların böyük əksəriyyəti sıradan çıxdı. Bu, Azərbaycanda özəl təhsil hərəkatının özünü doğrultmadığını göstərmir ki? Bu iflas indikiləri də gözləyirmi?

- Baş verən hadisələrə və gələcəyə bədbin baxış lazım deyil. Balonya sistemi də pis deyil, süni intellekt də qorxulu deyil, özəl təhsil də özünü doğrultdu.

Dünyada universitetlər özəl və dövlət anlayışı ilə yox, yaxşı və pis anlayışı ilə qiymətləndirilir. Amerikada məşhur universitetlərin hamısı özəldir: Harvard, Stanford, Massachusetts Texnologiya İnstitutu (MIT), Princeton, Yale, Columbia, Kaliforniya İnstitute of Teachology, Cornell və s. ...

Sovetlərdə plan iqtisadiyyatı olub, hər şeyi dövlət edib, özəl təşəbbüsə yer verilməyib. O dağılandan sonra insanlarda öz ideyalarını həyata keçirmək fikri yarandı, özəl ali məktəblər fəaliyyətə başladı. Dövlət məktəbləri də bağlanılır, birləşdirilir, parçalanır, böyük hissəsi zəifdir. Azərbaycanda dörd-beş dövlət universitetinin ənənəsi və yaxşı kadrları var, digərləri qənaətbəxş deyil. Özəl universitetlərin də, məktəblərin də bəziləri güclü, bəziləri orta, bəziləri zəif təsir bağışlayır.

Heydər Əliyev hakimiyyətə gələndə 15 özəl ali məktəb var idi. Bu say Gürcüstanda 200-dən çox, Ermənistanda isə hardasa 65 idi. Heydər Əliyevdən özəl ali məktəblər barədə nə düşündüyünü soruşanda, demişdi ki, hər kəsin fəaliyyət göstərməyə hüququ var – həm özəl ali məktəbin, həm də dövlət ali məktəbinin. Mən istəyirəm ki, onlar öz aralarında yarışsınlar. Güclü olanlar qalsın, zəiflər bağlansın.

15 özəl universitet var idi, indi onların 5-i bağlanıb. Heç şübhənz olmasın ki, dövlət ali məktəbləri də bağlanacaq, bəziləri birləşəcək. Sadəcə, dövlət bölgələrdə universitet açıq ki, orada yaşayanlar yaşadıkları yerdə təhsil alsınlar. Bu gün dövlət ölkədə dörd universitetin nisbətən yüksək elmi-tədqiqat universiteti olduğunu elan edib. Onlardan biri Xəzər Universitetidir, çox göstəricilərinə görə birincidir. Dünyada çox tanınan universitetdir. İndiyə qədər 60-dan artıq ölkədən tələbələrimiz olub. Bu gün 40-dan artıq ölkədən tələbələrimiz var. Dünyanın hər yerinə tələbə göndəririk. Bu il qəbul olunan

tələbələrin üçdə ikisi təhsil haqqı vermir, əvəzində dövlət ödəyir, onlar çox yüksək balla gəlirlər. Özəl və ya dövləti deyil, həmişə gücü, keyfiyyəti fərqləndirmək lazımdır: güclü, orta və zəif ali məktəb.

- Xəzər Universitetinin regionlarda açılması nəzərdə tutulmur?

- Bu məsələ müzakirə olunur: Gəncə və Qubada universitetin filialının açılması üzərində fikirləşirik. Prinsip etibarilə yaxşı olardı ki, universitetlər mümkün qədər bölgələrdə açılsın. Niyə Qubada, Şəkida, Şamaxıda, Cəlilabadda, ... yaxşı universitetlər olmasın?

- İşğaldan azad olunmuş ərazilərdə necə?

- Qarabağ yeni işğaldan azad olunanda məni dəvət etdilər ki, Ağdamda bir universitet qurum. Mən getmədim. Düşündüm ki, Ağdam uzun müddət bərpa olunacaq, insanlar orada hələ yaşamayacaq. Bizim o qədər maliyyə gücümüz, sərmayəmiz yoxdur ki, ora yatraq. Düşündüm ki, Gəncədə universitet yaratsam Qarabağdan olanlar da gəlib orada təhsil ala biləcəklər. Hələ Qarabağda dirçəliş gedir. Ona görə dövlət özü Xankəndidə Qarabağ Universitetini yaratdı.

- Hesab edilir ki, universitetlərə qəbul təkcə imtahan nəticəsi ilə olmamalıdır. Siz necə düşünürsünüz, universitetlərə qəbul qaydalarında müəyyən dəyişiklik edilməlidir mi?

- Mərkəzi sistemlə tələbə qəbulu Azərbaycana xeyli kömək etdi. Heç kəsdən gizli deyil ki, universitetlərdə rüşvət, tapşırıq halları var idi.

Mənim universitet qurmağımın bir səbəbi də bu olub. Universitet ciddi olmalıdır. Kəndçinin uşağı da, nazirin uşağı da gəlib oxumalıdır. Ola bilər kəndçinin uşağı nazirin uşağından beş dəfə yaxşı oxusun. Amma tapşırıqla qəbul edəndə aləm pozulur. İndi ali məktəblərdə başdan-ayağa rüşvət yoxdur, bu hallar azalıb. Əgər fərqli tələbə qəbulu sistemi olarsa, elə qurulmalıdır ki, ədalət olsun. Mərkəzi imtahan ədaləti saxlamağa kömək etdi. Əgər bir müddət sonra universitetlər o səviyyəyə çatsalar ki, özləri bundan da yaxşı imtahan götürə bilərlər, onda bu olar başqa məsələ. Hələlik isə bu sistem ləğv olunsaydı, yenə ədalətsizlik olacaq.

- Bu sistem başqa ölkələrdə necə işləyir?

- Amerikada belədir ki, mərkəzi test imtahanları ilə gələnləri universitet özü də imtahan edir. Məsələn, 500 nəfər mərkəzi imtahandan keçib gəlib. Universitet onların 200-nü götürmək istəyir. Onların biliklərini, idman, incəsənət və musiqini necə bildiklərini, şəxsi maraqlarını, çalışqanlıqlarını və s. nəzərə alır. Onu insan kimi, kompleks şəkildə qiymətləndirir. Müqayisə aparır ki, kimi daha yaxşı yetişdirə bilər. Ona görə son qərarı universitet verir.

- Universitetinizdə qəbul və qiymətləndirmə prinsipləri necə qurulub?

- Universitetin içində tələbələr yarışır. Bu məsələ çox ciddidir. Çox dəqiq imtahanlar aparılır. Tələbənin şübhəsi varsa, apellyasiya tələb edə bilər. Xüsusi komissiya olur, imtahan işini diqqətlə yoxlayır, xırda xəta varsa, onu mütləq düzəldir. Əsasən xəta olmur, çünki iş ciddi yoxlanılır. Bu sistemdən ciddi bir şikayət almamışıq. Xəzər Universitetində hər semestr bütün tələbələrdən anonim sorğu aparılır.

Kimsə hesab edirsə ki, mən və digər müəllimlər nəyisə düz etmir, bunu rahatca yazır. Burada dərs deyən də böyük maraqla gözləyir ki, uşaqlar haqqında nə yazacaqlar. Statistik olaraq tələbələr müəllimə qiymət yazırlar. Orta nəticələr müəllimin portretini dəqiq verir. Əgər tələbələr bir müəllim haqqında bir neçə dəfə mənfi rəy verirsə, həmin müəllimlə vidalaşırıq. Müəllimdə ciddi potensial

görürüksə, onu açmağa çalışırıq, mükafat olaraq xaricə göndəririk. Tələbələrin rəyi çox mühümdür. Bu universiteti bitirmək üçün 60–65 bal ilə oxumaq kifayət etmir. Orta qiymət 70-dən yuxarı olmalıdır. Xəzər Universitetini köhnə anlayışla desək, imtahanlardan “3 almaqla” bitirmək olmaz. Tam ciddiyyətlə deyə bilərik ki, zəif tələbə Xəzər Universitetini bitirmir.

- Hələ də imtahan sessiyaları yazılı formada keçirilir, bəzilərinə isə test formatına keçmək təklif olunur. Sizdə imtahanlar hansı formatdadır? Tam elektronlaşdırılıb, yoxsa hələ yazılı formalar da saxlanılır?

- İmtahanları tam elektronlaşdırmağa çalışmırıq. Çünki orada uşaqlar min cür fokus çıxara bilirlər. Universitetdə imtahan çox vacibdir, imtahan süzgəcdir: ən yaxşısı keçir, zəif olan qalır. Bu süzgəc dəqiq və ciddi olmalıdır. Orada yalan, uydurma hallar baş verərsə, universitet mənasını itirir. Biz harada elektron etmək lazımdırsa, edirik. Harada yazılı olmalıdırsa, mütləq yazılı edirik. Bəzi yerlərdə tək yazı ilə olmur, tələbə ilə söhbət aparmaq lazım gəlir. Heç nəyi mütləqləşdirmək olmaz. Bir şeyi mütləqləşdirəndə o yaxşı nəticə vermir. Ona görə ədaləti, düzgünlüyü qorumaq üçün fərqliliyi saxlamaq lazımdır.

- Maraqlıdır, stolüstü kitablarınız hansılardır?

- Əsasən elmi kitablar oxuyuram. Bu elmi kitabların çoxu riyaziyyat, fizika, kimyaya aid olur. Çünki mən elm tarixi üzrə çox oxuyur və yazıram. Hər cür elmi kitablar mənim stolüstü kitabımdır. Bəzilərinə stolüstü də demək olmaz, çünki internetdən oxuyuram. Humanitar sahələrə gələndə isə dünya tarixi, fəlsəfə, ədəbiyyat sahəsindəki kitabları çox mütləq edirəm.

Hesab edirəm ki, Azərbaycan dilini həm məktəbdən, həm də Cəfər Cabbarlının əsərlərindən öyrənmişəm. Viktor Hüqonun "Səfillər" əsəri mənə çox şey verib – mədəniyyət, insanlıq, dünyanın müxtəlifliyini görmək baxımından. Eləcə də dünyanın digər böyük yazıçılarından adını çəkə bilərəm, onları sayıb bitirmək mümkün deyil. Şərq ədəbiyyatını da oxuyuram. Bir sözlə, günümüz oxumaqla keçir.

Uzun zamandır Səməd Vurğun haqqında tədqiqat aparıram. Artıq sona çatır, bununla bağlı məqaləm də olacaq. Onun “Zəncinin arzuları” əsərindəki zənci qəhrəmanını uzun zamandır axtarırdım, nəhayət, tapdım. İndi həyatın tələbi o qədər yüksəkdir ki, kitabla kifayətlənmək mümkün deyil. Elə olur ki, 5-6 cümləni yazmaq üçün bəlkə 10 – 20 məqalə oxumuşam.

- Tərcümələrinizə davam edirsinizmi?

- Əvvəllər ingilis, fransız və rus dillərindən poetik tərcümələrlə məşğul olmuşam. Amma buna çox vaxt sərf edə bilmirəm. Poetik tərcümə çox ağır işdir, bir şeiri tərcümə edəndə qədər sən öz şeirini, hekayəni yazı bilərsən.

Elmi ədəbiyyat isə hər gün tərcümə edirəm. Çünki ingilisdilli mənbələri oxuyur və bir sıra hallarda Azərbaycan dilində yazıram. Bu yaxınlarda həmin araşdırmanı apararkən məcbur oldum ki, həm də ispan, fransız, isveç və polyak dillərində də materiallara baxım. Çünki Səməd Vurğun həmin əsəri Polşada yazmağa başlayıb və o qəhrəmanı orada görüb. Ona görə arxivlərə baxır, müxtəlif dillərdə oxumalı olursan. Bir fikri ortaya çıxarmaq üçün həddindən artıq məlumat toplayırsan ki, onun içindən sənə lazım olanı əldə edə biləsən.

Şəbnəm Zahir

Foto: Elnur Muxtar

https://teleqraf.az/news/elm_ve_tehsil/531997.html